

Regional riktlinje Civilt försvar

Beslutad 2023-08-29 § 135, av: Regionstyrelsen

Sammanfattning

Det svenska totalförsvaret bygger på samverkan mellan militärt försvar och civilt försvar. Det civila försvaret utgår från Regionens krisberedskap. Försvarsmakten ansvarar över det militära försvaret, medan civila myndigheter och aktörer ser till det civila försvaret. Detta för att samhällsviktig verksamhet ska fortgå så långt det är möjligt i händelse av kris och ytterst krig. Vid höjd beredskap ska det civila försvaret stödja det militära försvaret, exempelvis med diverse nödvändigheter som t.ex. sjukvård.

Samhällets förmåga i fred är grunden för att skapa motståndskraft vid höjd beredskap. Regionernas arbete med civilt försvar regleras främst i Lagen (2006:544) och förordningen (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. 3 kap. 1 § lagen (2006:544) anger att de ska vidta förberedelser för verksamheten under höjd beredskap. Lag (2006:544) portalparagraf 1 kap. 1 § anger att regioner genom att minska sårbarheten i sin verksamhet och ha god förmåga att hantera krissituation ska uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar. Grunden för det civila försvaret ligger alltså i en välfungerande verksamhet under kris.

Det civila försvaret ska ha förmågan att:

1. värna civilbefolkningen
2. säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
3. upprätthålla en nödvändig försörjning
4. bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
5. upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
6. bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, och
7. med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Regional riktlinje Civilt försvar
Dnr RS/229/2023

Handläggare
Carin Nordström
Krisberedskap, säkerhet och miljö

Region Jämtland Härjedalen
Box 654, 831 27 Östersund
www.regionjh.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	1
1 INLEDNING	3
2 ADMINISTRATIV BEREDSKAP	4
3 REGIONENS ANSVAR OCH UPPDRAG INFÖR OCH VID HÖJD BEREDSKAP	4
4 PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	5
4.1 Störningar och avbrott i viktiga försörjningssystem	5
4.2 Störningar i leveranser av varor och tjänster	6
4.3 Cyberhot och informationspåverkan	6
4.4 Påverkan på civilbefolkningen	6
4.5 Stöd till Försvarsmakten	6
4.6 Särskilda sårbarhetsproblem	6
4.7 Krigsfångar och andra skyddade individer	7
5 KRIGSORGANISATION	7
5.1 Krigsledning	8
5.1.1 <i>Tidsperspektiv och krav på uthållighet</i>	9
5.1.2 <i>Samverkan</i>	10
5.2 Administrativ verksamhet	10
5.3 Drift, försörjning och service till hälso- och sjukvården	10
5.4 Sjukvård	11
5.5 Folkhälsa	12
5.6 Smittskydd	12
5.7 Kollektivtrafik	12
6 BEMANNING VID HÖJD BEREDSKAP	13
6.1 Krigsplaceringar och allmän tjänsteplikt	13
BILAGA 1	14

1 Inledning

Som ett resultat av det försämrade omvärldsläget har Sveriges försvarsförmåga inför och vid ett angrepp behövs stärkas. Ett viktigt led i denna utveckling är en sammanhängande planering för totalförsvaret. Under högsta beredskap är totalförsvaret all den samhällsverksamhet som ska bedrivas. Dagens hotbild är komplex och diffus och tillåter inte en lika tydlig gränsdragning mellan fred och krig. Dessa förhållanden behöver beaktas och så långt som möjligt omhändertas i den totalförvarsplanering som nu behöver ske som en anpassning till de säkerhetspolitiska förhållanden som regeringen identifierat.

Möjliga hot mot Sverige i dag är varken entydiga eller enbart territoriellt fokuserade. Sverige kan utsättas för öppna och dolda påtryckningar som utövas med olika medel som politiska, psykologiska, ekonomiska och militära. Utökad underrättelseverksamhet, intensifierade cyberattacker och påverkansoperationer är andra medel för motståndare att nå strategiska mål och utöka sin handlingsfrihet.

Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen besluta om skärpt eller högsta beredskap¹. Vid skärpt beredskap kan delar av eller hela totalförsvaret mobiliseras. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då ska bedrivas.

Regional riktlinje civilt försvar utgör en styrning för Region Jämtland Härjedalen uppdrag inom totalförsvaret under höjd beredskap. Den ska också inrikta Regionens verksamhet inför och under höjd beredskap samt vara ett övergripande ramverk för Regionen. Den grundas i Lag (2006:544) och förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

I situationer med nära förestående eller pågående kriser, eller under höjd beredskap, bör ändringar i ledningsförhållanden, organisation och arbetssätt undvikas så långt det är möjligt. I planeringen ska Regionen säkerställa att omställningen till krigsorganisation kan genomföras så snabbt och smidigt som möjligt. De förändringar som behöver göras ska därför om möjligt vara planerade och föregås av utbildning, träning och övning.

Det fredstida arbetet med krisberedskap utgör grunden för allt arbete med civilt försvar och planering inför höjd beredskap. Regional riktlinje civilt försvar är därför ett komplement till Regionens kris- och katastrofmedicinska beredskapsplaner. Regionen ska skapa en förmåga att hantera alltifrån särskilda händelser till extraordinära händelser och ytterst krig eller krigsliknande situationer. Planeringen behöver därför vara sammanhängande. Det betyder bland annat att Regionens ledningsorganisation vid särskild händelse behöver kunna ställas om till att leda vid höjd beredskap. Det behöver vara tydligt hur Regionens politiska nivå kan fatta beslut och leda verksamheten under höjd beredskap.

¹ Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap

2 Administrativ beredskap

Administrativ beredskap är ett samlingsbegrepp för lagar och föreskrifter som förbereder och anpassar samhället till höjd beredskap. Den inbegriper två delar:

- *Författningsberedskap*: lagar, förordningar och bestämmelser för att planlägga och reglera samhällets omställning från fred till krig och för att säkerställa att samhället fungerar i laga former även i krig
- *Organisationsberedskap*: bestämmelser om myndigheters uppgifter och organisation i krig eller vid krigsfara samt vid planeringen i fredstid

Det finns specialregler i regeringsformen och i ett flertal andra författningar som ska snabba på och underlätta beslutsfattandet vid höjd beredskap. De ska även understödja omställningen av samhället från fredstida behov till försvar av landet, genom att under legala former och efter behov kunna omdirigera personella och materiella resurser i den egna verksamheten men också genom att kunna ingripa i näringslivets och enskilda medborgares fri- och rättigheter. Exempel på åtgärder är att fatta snabba och säkra beslut inom totalförsvaret (militärt och civilt försvar), inkalla personal till totalförsvaret, disponera arbetskraft, samt disponera och utnyttja enskild egendom.

Regelverk som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap² lyfter fram som gällande för Regionen inför och vid höjd beredskap finns i bilaga 1.

3 Regionens ansvar och uppdrag inför och vid höjd beredskap

Regionen är en del av det civila försvaret i Sverige och omfattas därför av de mål som regeringen fastställt för civilt försvar:

- värna civilbefolkningen,
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna,
- upprätthålla en nödvändig försörjning,
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld,
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan,
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, och
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Regionen behöver också leva upp till de författningskrav som ställs inför och vid höjd beredskap. Det innebär att Regionen ska ha de planer som krävs inför höjd beredskap. De ska innehålla uppgifter om vilken verksamhet som ska bedrivas under höjd beredskap d.v.s. Regionens krigsorganisation. Regionen ska därmed fastställa vilken verksamhet som ska

² Rätt person på rätt plats – offentliga aktörer: Vägledning för krigsorganisation och krigsplacering (MSB1944)

kunna upprätthållas, hur den ska bemannas och ledas. Vid höjd beredskap är regionstyrelsen ansvarig för att leda den verksamhet som ska bedrivas.

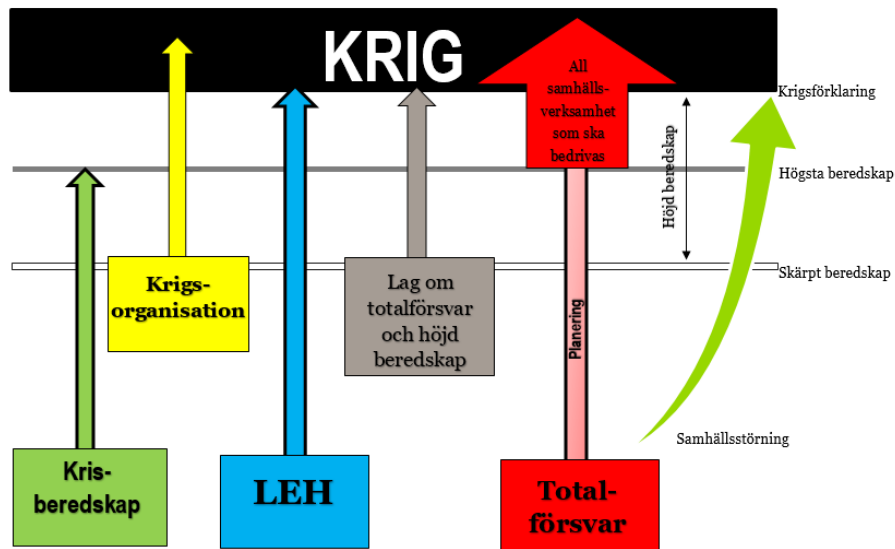

Bild 1 Regionen behöver ha en sammanhängande dimensionerade planering från samhällsstörning till krig.

4 Planeringsförutsättningar

Regionen har planering för att kunna hantera särskilda händelser och extraordinära händelser i fredstid. Dessa händelser är oftast kortvariga och ställer inte samma krav på uthållighet, som kan förväntas vid höjd beredskap. I fredstid kan också Regionen förvänta sig stöd av andra regioner eller från Norge. Vid höjd beredskap omfattar planeringsförutsättningarna en tidsaspekt på flera veckor upp till 3 månader³ och därmed kan Regionen då inte heller förvänta sig stöd i samma omfattning från andra regioner. Försvarsmakten och MSB handlingsplan, Handlingskraft⁴ bedömer att ett antal fokusområde bör prioriteras i planeringen för att öka förmågan och bidra till att uppnå det övergripande målet för totalförsvaret. Nedan finns planeringsförutsättningar som Regionen har att utgå från i sin planläggning för situationer när Sverige har höjt sin beredskap.

4.1 Störningar och avbrott i viktiga försörjningssystem

Regionen har i sin planläggning att förutsätta långvariga störningar och avbrott i el- och vattenförsörjningen. Bortfall av el påverkar i sin tur andra viktiga system som exempelvis:

- Fasta och mobila kommunikationstjänster samt IT
- Möjligheten att kyla och förvara livsmedel
- Möjligheten att tanka vid drivmedelsstationer
- Möjligheten att värma upp och kyla lokaler och fastigheter

³ Motståndskraft - Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 Ds 2017:66

⁴ Handlingskraft Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025

4.2 Störningar i leveranser av varor och tjänster

Regionen har i sin planläggning att förutsätta störningar i, och därmed en reducering av, transporter. Detta påverkar exempelvis:

- Människors möjlighet att ta sig till arbetet
- Generell minskad tillgång till varor, exempelvis:
 - Läkemedel
 - Förbrukningsmateriel inom sjukvården
 - Hjälpmedel till exempel medicintekniska produkter
 - Tvätt och textilier
 - Livsmedel och nutritionsprodukter
- Framkomlighet för patienttransporter inom vården.

4.3 Cyberhot och informationspåverkan

Den tekniska utvecklingen och digitaliseringen går snabbt. Säkerheten har inte följt med i samma tempo. Det innebär att både enskilda organisationer och hela samhället blir sårbart för olika cyberhot, otillbörlig och otillåtna informationspåverkanskampanjer. För att uppnå en så god cybersäkerhet som möjligt är det viktigt att arbeta både proaktivt och reaktivt.

4.4 Påverkan på civilbefolkningen

Regionen har i sin planläggning att förutsätta ett ökat behov av sjukvård. Detta på grund av exempelvis:

- Ett ökat antal skadade och döda
- Människors hälsa kommer att påverkas och antalet sjuka kommer att öka bl.a. till följd av svårigheter att upprätthålla hygien, brist på läkemedel och ett lägre näringsintag
- Ordinarie vårdprinciper kommer inte att kunna tillämpas
- Lärdom av krig i nutid där krigsförbrytare bryter mor krigslagar och Genevekonventionen genom att angripa infrastruktur och civilbefolkning.

4.5 Stöd till Försvarsmakten

Regionen har i sin planläggning att förbereda ett stöd till Försvarsmakten. Behovet av stöd styrs av Försvarsmaktens närvaro i länet samt nivån av värdlandsstöd som innebär praktiska förberedelser för att utländska förband ska kunna verka på svenskt territorium, genom exempelvis utarbetande av nationell plan och rättsliga regler. Försvarsberedningen har i båda sina rapporter Motståndskraft³ och Värnkraft⁵ konstaterat att delar av Jämtlands län är militärstrategiskt viktiga områden.

4.6 Särskilda sårbarhetsproblem

Länets geografi och turism, kan i detta perspektiv vara en sårbarhet. Människor bor utspridda över hela länet och det är långa avstånd till sjukhuset. Under perioder av året fördubblas i

⁵ Värnkraft - Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025
Ds 2019:8

princip länets befolkning av turister, vilket betyder att under dessa perioder har Regionen dubbelt så många invånare att planera för.

Regionen har endast ett sjukhus, vilket är en sårbarhet ur perspektivet om sjukhuset av någon anledning inte går att använda. Det innebär att detta enda sjukhus initialt behöver kunna ta emot skadade och sjuka, oavsett vilken kapacitet som råder för tillfället och oavsett hur stort skadeutfallet är. Utöver det tillkommer de långa avstånd som råder till andra sjukhus och andra regioner. Det innebär ett transportberoende, samtidigt som tillgång på sjukvårdstransporter är kraftigt begränsad och infrastruktur kan vara kraftigt påverkad. Vid transportproblem finns primärvården närmare medborgarna.

4.7 Krigsfångar och andra skyddade individer

Regionen ska ha en planering för att kunna lämna uppgifter om identitet, vistelseort, hälsotillstånd och liknande förhållanden avseende krigsfångar och andra skyddade personer som är i Sveriges våld. Regionen ska lämna dessa uppgifter om krigsfångar till Plikt och prövningsverket och om andra skyddade personer till Migrationsverket. Myndigheterna lämnar sedan vidare uppgifterna till en officiell nationell upplysningsbyrå.

Regionen ska till Plikt och prövningsverket respektive Migrationsverket lämna uppsamlade värdeföremål och handlingar, som kvarlämnats av skyddade personer eller som efterlämnats av avlidna skyddade personer, om värdeföremålen eller handlingarna är av vikt för de närmast anhöriga. Uppgift ska även lämnas om var avlidna skyddade personers gravar är belägna.

På begäran av Svenska Röda Korset ska Regionen, som i krig eller under neutralitet kan få sådan information som avses ovan, i fred hjälpa Svenska Röda Korset med att förbereda den nationella upplysningsbyråns verksamhet⁶.

5 Krigsorganisation

Om regeringen beslutar om skärpt beredskap är krigsorganisationen den verksamhet som Regionen på en lägsta nivå ska klara av att bedriva. Vid högsta beredskap är krigsorganisationen den enda verksamhet som Regionen ska bedriva. Det saknas reglering om vilken verksamhet som Regionen ska prioritera framför en annan vid höjd beredskap. Regionen måste därför själv göra medicinska och verksamhetsmässiga prioriteringar kopplat till den situation som råder. Vissa verksamheter kommer inte att kunna bedrivas medan andra kan tillkomma. Vissa verksamheter kommer att behöva öka i omfattning medan andra kommer att minska. Beroende på situationen kommer begränsade resurser behöva användas där de gör störst nytta för så många som möjligt. Det innebär att svåra prioriteringar behöver göras.

Regionen kan redan på ett tidigt stadium behöva ompröva planeringen utifrån det aktuella läget. Det är därför viktigt att organisationen, inklusive lednings- och samverkansfunktioner,

⁶ Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

har en flexibilitet och kan utökas eller minskas utifrån behov. Det är också viktigt att på förhand förbereda de svåra prioriteringar som kommer att behövas göras.

Krigsorganisationen består av den mest kritiska samhällsviktiga verksamheten. Prioriteringarna påverkas också av tidsaspekterna i planeringsförutsättningarna som innebär att Regionen behöver ha en uthållighet under störda förhållanden i upp till tre månader.

Regionens krigsorganisation är indelad i följande delar:

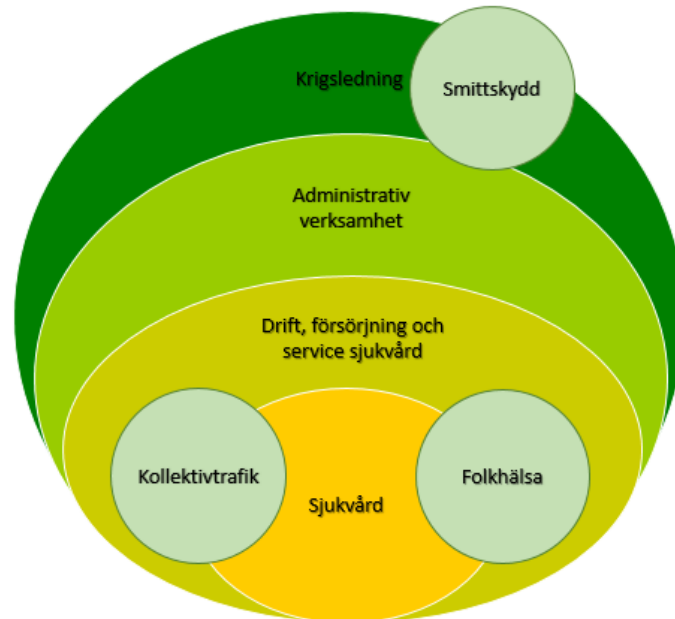

Bild 2 Regionens krigsorganisation

De delar av Regionens verksamhet som **inte** ingår i krigsorganisationen finns i två kategorier:

- Verksamheter som inte är kritiska men som bör bedrivas om möjlighet finns t.ex. elektiv vård och vård av icke allvarliga kroniska sjukdomar
- Verksamhet som inte kommer att bedrivas under höjd beredskap som t.ex. förebyggande och främjande hälsovård

Delar av administrativ verksamhet inom regionstaben och regional utveckling ingår inte heller i krigsorganisationen. Det kan dock finnas verksamhet inom dessa områden som inte är kritisk men som ändå bör bedrivas om möjlighet finns.

5.1 Krigsledning

Det är av stor vikt att den ledningsstruktur som används vid särskilda händelser och extraordinära händelser, ligger som grund för ledningsstruktur vid höjd beredskap. Krigsledningsorganisationen utgår därför från Regionens ledningsorganisation vid särskild händelse som kompletteras med ett antal funktioner och specialister.

Vid extraordinära händelser i fredstid finns det i varje region en krisledningsnämnd som kan fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i regionen. Oftast hanteras särskilda händelser i en region på tjänstemannanivå av funktionerna Tjänsteman i beredskap (TiB) och särskild sjukvårdsledning/regional

krisledning. För gränssnittet mellan tjänstemannanivå och krisledningsnämnden finns det tydliga upparbetade rutiner och kontaktvägar. Vid en extraordinär händelse utgör särskild sjukvårdsledning/regional krisledning krisledningsnämndens stab och ledningsstöd.

När regeringen fattar beslut om höjd beredskap är regionstyrelsen ansvarig för ledning av den verksamhet som Regionen ska bedriva⁷. Beslutet innebär att Regionens krigsledning aktiveras. Vid skärpt beredskap behöver krigsledningen aktivt analysera och besluta om verksamhet utöver den beskrivna krigsorganisationen som ska bedrivas. Vid högsta beredskap är det endast krigsorganisationen som ska bedrivas.

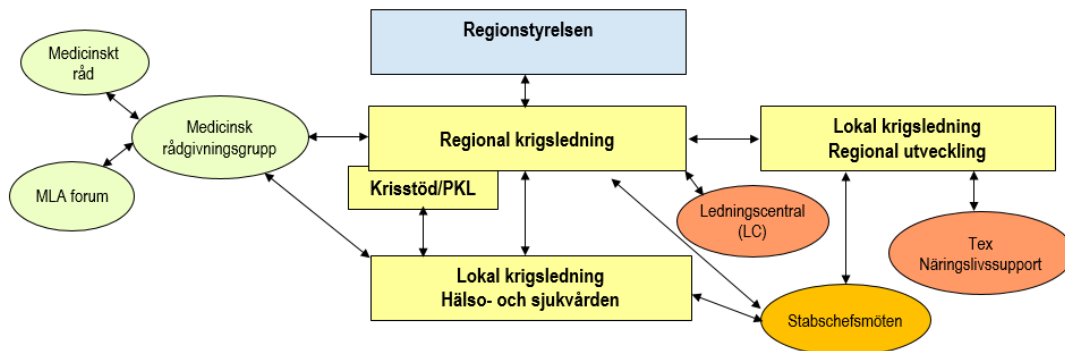

Bild 3 Regionens krigsledning

För att beslutsfattande ska kunna ske skyndsamt kan regeringen vid skärpt beredskap fatta beslut om att §5-37 i Förfarandelagen helt eller delvis ska tillämpas⁸. Vid högsta beredskap är lagen direkt tillämplig.

Vid höjd beredskap behöver samma princip avseende larmvägar, stabs- och ledningsstöd initialt tillämpas. Tjänsteman i beredskap (TiB) är en nyckelfunktion för samverkan med nationella myndigheter och regionala aktörer även vid höjd beredskap. Organisation och arbetssätt kan komma att behöva justeras jämfört med vid särskilda händelser och extraordinära händelser i fredstid. Krigsledningen kommer att utgöra ”stab” för regionstyrelsen vid höjd beredskap.

5.1.1 Tidsperspektiv och krav på uthållighet

I fredstid är vanligtvis särskild sjukvårdsledning etablerad under korta tidsperioder för att hantera särskilda händelser. Den särskilda sjukvårdsledningen bidrar till ett snabbare beslutsfattande, fördelning och mobilisering av resurser, samordnar samverkan för att uppnå inriktning och samordning för en relativt begränsad händelse. Så snart det är möjligt ska ledningsstrukturen återgå till sin normala form. Samma princip bör tillämpas vid höjd beredskap. Den ordinarie linjeorganisationen behöver fungera parallellt med krigsledningen.

Eftersom krigsledningen har att hantera avsevärt längre tidsförhållanden än en fredstida särskild sjukvårdsledning, utgör krigsledningen under aktivering också regionledning. Förmåga ska finnas för att ha en fungerande krigsledning under en längre tid vilken kan

⁷ Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

⁸ Lag (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

anpassas efter variationer i läget. Det ska även finnas en förmåga att samverka och leda från alternativa ledningsplatser. Krigsledningen måste kunna fungera under flera månader. Detta ställer krav på ledningens uthållighet och på säkerställande av att det finns ersättare till viktiga befattningar inom ledningsorganisationen. Arbetet kommer att behöva genomföras under störda förhållanden gällande t.ex. bortfall av telefoni, IT, el och vatten. Regionen ska också ta hänsyn till att det kan behövas annan personal som stöd till ledningsplatserna eller annan infrastruktur för att möjliggöra kontinuerlig drift vad gäller t.ex. tekniskt stöd och basal försörjning.

Det ska finnas förmåga att leda och samverka i aktörsgemensamma sammanhang samt bedriva verksamhet lokalt utan stöd från regional eller nationell nivå eftersom det finns risk för isolering av olika geografiskt skilda verksamheter.

5.1.2 Samverkan

Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar⁹ är ett aktörsgemensamt förhållnings- och arbetssätt som ska bidra till att öka förmågan att hantera samhällsstörningar. Dessa grunder innehåller både sätt att tänka och arbeta för att öka förmågan att skapa inriktning och samordning i såväl fredstid som vid höjd beredskap.

En skillnad mellan fredstida samverkan och den samverkan som behöver ske vid höjd beredskap är att det kommer att finnas behov av att kommunicera sekretessbelagd information som kräver särskilt skydd. Vid höjd beredskap blir det extra viktigt att information är rätt klassificerad för att den ska kunna skyddas på rätt sätt. Säkerhetsskydd, signalskydd, informationssäkerhet och juridik ska särskilt beaktas vid samverkan under höjd beredskap.

5.2 Administrativ verksamhet

Regionen kommer att vara beroende av att vissa delar av den administrativa verksamheten fungerar även i höjd beredskap. De verksamheterna kommer att fungera som stöd till exempel genom att säkerställa löneutbetalningar, upprätthålla funktionalitet i IT-system och bidra till möjligheten att sprida viktig information.

Administrativ verksamhet som behöver bedrivas under höjd beredskap är:

- HR och löneservice
- Ekonomi, inköp och upphandling
- IT-enheten
- Kommunikationsavdelningen
- Sekretariatet med ärendehantering, arkiv och diarium
- Krisberedskap och säkerhet
- Läkemedelsenheten

5.3 Drift, försörjning och service till hälso- och sjukvården

Drift - följande verksamheter prioriteras:

⁹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

- Fastighetservice
- Transporter
- Lokalvård

Försörjning - följande verksamheter prioriteras:

- Läkemedel, vätskor och medicinska gaser
- Blod
- Teknisk försörjning
- Livsmedels- och dricksvattenförsörjning
- Förnödenhetsförsörjning

Service till hälso- och sjukvården - följande verksamheter prioriteras:

- Diagnostik
- Röntgen
- Laborieverksamhet inklusive blodcentral
- Medicin teknisk avdelning
- Sjukresor

5.4 Sjukvård

Regionen behöver ta höjd för ett ökat behov av sjukvård men också för ett ökat antal skadade och döda. Detta bl.a. för att människors hälsa kommer att påverkas till följd av svårigheter att upprätthålla hygien, brist på läkemedel och ett lägre näringsintag. Försvarsberedningens konstaterande att delar av Jämtlands län är av militärstrategiskt intresse innebär att delar av länet kan drabbas av direkta krigshandlingar och intensiv stridsverksamhet och därmed ett efterföljande stort, både militär och civilt, skadeutfall.

Enligt propositionen 2020/21:30¹⁰ bör den civila hälso- och sjukvården vid krig ha kapacitet att utföra sådan vård som inte kan anstå. I propositionen anges att sådan vård ska säkerställas för såväl civila som för militär personal.

Begreppet vård som inte kan anstå är vård som är omedelbar, det vill säga inte bara akut vård. Vad som ska räknas som "vård som inte kan anstå" måste alltid avgöras i det enskilda fallet av den behandlande läkaren, tandläkaren eller annan ansvarig vårdpersonal.

Det innebär att följande samhällsviktiga verksamheter är prioriterade och måste fungera vid höjd beredskap. Det som ska prioriteras är akut sjukvård inom specialistvård, psykiatri, primärvård och tandvård. Det kommer att behövas ytterligare prioriteringar inom dessa områden.

Specialistvården - följande verksamheter prioriteras:

- Förlossning, BB och neonatalvård
- Dialys
- Akutmottagning
- Operation och sterilcentral
- Intensivvårdsavdelning
- Vårdavdelning kirurgi, ortopedi, medicin, gynekologi, barn

¹⁰ Hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar 2023, Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner, SKR2022/00762

- Helikopterverksamhet
- Infektionsvård och smittskydd

Nära vård

Primärvårdens förmåga och robusthet behöver förstärkas. I höjd beredskap kommer inte vård att kunna bedrivas på alla hälsocentraler i länet. Vården kommer att behövas koncentreras till ett lägre antal hälsocentraler i länet. Dessa hälsocentraler behöver utvecklas och bli mer robusta gällande lokaler, personal och utrustning, men även rustas för ett utökat uppdrag i händelse av att sjukhusets förmåga reduceras eller slås ut. Även de privata vårdgivarna inom primärvården behövs för att stärka förmågan.

Primärvård, ambulanssjukvård, psykiatri och tandvård - följande verksamhet prioriteras:

- Vård som inte kan anstå
- Vård av allvarliga kroniska sjukdomar
- Vaccinationer
- Viss barnhälsovård
- Läkarkompetensen till kommunal sjukvård
- Ambulanssjukvård
- Akutpsykiatri inklusive tvångsvård
- Krisbearbetning
- Akut tandvård
- Akut käkkirurgi

Inom primärvården tillkommer följande verksamhet:

- Vård av allvarliga kroniska sjukdomar som i vanliga fall sköts av specialistvården
- Akut vård som inte kan utföras av specialistvård

5.5 Folkhälsa

Folkhälsan är ett samlingsbegrepp för hela befolkningens hälsotillstånd där vi behöver främja ett gott hälsotillstånd och förebygga sjukdomar. Vid höjd beredskap och långvarig konflikt kommer basal vård och omhändertagande av kroniska sjukdomar dominera.

5.6 Smittskydd

Enligt smittskyddslagen (2004:168) har Regionen genom smittskyddsläkaren huvudansvaret för planering och samordning av smittskyddet samt för personinriktade åtgärder i länet. Beroende på scenario vid höjd beredskap kan smittskyddet få en ökad betydelse och smittskyddsfunktionen behöver därmed upprätthållas. Regional pandemiberedskapsplan utgör ett stöd vid planering för smittskydd under höjd beredskap och vid krigssituationer.

5.7 Kollektivtrafik

Regionen är kollektivtrafikmyndighet. Inom kollektivtrafiken ska följande verksamheter prioriteras:

- Sjukresor
- Skolskjutsar
- Samhällsviktig stads- och länstrafik

6 Bemanning vid höjd beredskap

Vid höjd beredskap behöver Regionen anpassa bemanningen efter andra förutsättningar än de som gäller vid fredstid. En plan ska finnas för hur denna anpassning ska ske. Den ska bl.a. innehålla en beskrivning av hur externa personer t.ex. pensionerad hälso- och sjukvårdspersonal och andra frivilliga kan stärka och ge en ökad uthållighet i bemanningen.

Under höjd beredskap kommer annan lagstiftning inom arbetsrätt, än den som normalt gäller att tillämpas. Lagstiftningen kan tillämpas direkt eller genom att vissa paragrafer helt eller delvis tillämpas vid regeringens beslut om höjd beredskap. Lagstiftningen innebär bl.a. att:

- ordinarie arbetstid kan höjas
- bestämmelser om mertid behöver inte tillämpas
- veckovilan kan minska
- ledigheter kan nekas

Annan lagstiftning som påverkas vid höjd beredskap är Lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, Lag (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen, Lag (1982:80) om anställningsskydd, Semesterlagen (1977:480) och Föräldraledighetslagen (1995:584)¹¹. När lagstiftning tillämpas ansvarar HR för att skyndsamt informera all personal i Regionen om de förändringar som tillämpningen medför.

6.1 Krigsplaceringar och allmän tjänsteplikt

Krigsplacering är ett organisatoriskt beslut och ett viktigt planeringsverktyg som syftar till att bemanna Regionens krigsorganisationen och därmed möjliggöra för Regionen att kunna fullgöra sina uppgifter i totalförsvaret under höjd beredskap och krig. Det är prioriterat att säkerställa tillgången på personer som innehar nyckelfunktioner d.v.s. funktioner som den krigsviktiga verksamheten är särskilt beroende av.

Önskvärt är att krigsplacera all personal som direkt eller indirekt ska bemanna krigsorganisationen, men i nuläget är det inte möjligt att förvalta en sådan organisation. Tills detta är möjligt får Regionen förlita sig på att regeringen förskriver om allmän tjänsteplikt. Att vara krigsplacerad med allmän tjänsteplikt innebär att en person är ianspråktagen för att tjänstgöra under höjd beredskap. Den fullgörs genom att den som är totalförsvarspliktig, mellan 16–70 år och bosatt i Sverige, stannar kvar i sin anställning¹². Detta innebär att anställda vid Regionen ska vid höjd beredskap fortsatt infinna sig på sin arbetsplats enligt ordinarie schema. Förändringar avseende tjänsteställe, arbetstid och arbetsuppgifter kan ske.

¹¹ Arbetsrättslig beredskapslag (1987:1262)

¹² Lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt

Bilaga 1

Följande författningskrav lyfter Myndigheten för samhällsskydd och beredskap fram som gällande för Regionen inför och vid höjd beredskap

- Regeringsformen (1974:152)
- Förfogandelag (1978:262)
- Förfogandeförordning (1978:558)
- Arbetstidslag (1982:673)
- Arbetstidsförordning (1982:901)
- Arbetsrättslig beredskapslag (1987:1262)
- Lag (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.
- Förordningen (1988:1215) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.
- Totalförsvarets folkrättsförordning (1990:12)
- Förordning (1991:1195) om skolväsendet under krig och vid krigsfara m.m.
- Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap
- Lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt
- Förordning (1995:238) om totalförsvarsplikt
- Lag (1994:2077) om arbetsförmedlingstvång
- Förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet
- Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Lag (2006:545) om skyddsrum
- Lag (2006:546) om utrymning och inkvartering m.m. under höjd beredskap
- Förordning (2006:638) om skyddsrum
- Förordning (2006:639) om utrymning och inkvartering m.m. under höjd beredskap
- Patientdatalag (2008:355)
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
- Skyddslag (2010:305)
- Förordning (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap
- Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)
- Kommunallag (2017:725)
- Förvaltningslagen (2017:900)
- Säkerhetsskyddslag (2018:585)
- Säkerhetsskyddsförordningen (2021:995)